

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Αθήνα, 25 Οκτωβρίου 2012

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 23 του ν. 3959/2011 για την άρση των περιορισμών και ρυθμίσεων που δημιουργούν εμπόδια στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού στον κλάδο των πετρελαιοειδών

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο πλαίσιο των γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων της (άρθρο 23 παρ. 3 του Ν. 3959/2011), συνεδρίασε σε ευρεία ολομέλεια την 24^η Οκτωβρίου, προκειμένου να εξετάσει την εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού για την άρση των περιορισμών και ρυθμίσεων που δημιουργούν εμπόδια στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού στον κλάδο των πετρελαιοειδών. Με την Απόφαση της αυτή η Επιτροπή επικαιροποίησε και συμπλήρωσε τις δύο προηγούμενες Κανονιστικές παρεμβάσεις της (Αποφάσεις 334/V/2007 και 418/V/2008), οι οποίες ανέδειξαν δομικές αδυναμίες και χρόνια προβλήματα του κλάδου σε όλα του τα στάδια (διύλιση, χονδρική εμπορία, λιανική διάθεση), που δυσχεραίνουν το επίπεδο του ανταγωνισμού και δρουν αυξητικά στο επίπεδο των τιμών των καυσίμων. Σκοπός της Επιτροπής η άρση των στρεβλώσεων στην αγορά και η λειτουργία υγιούς ανταγωνισμού με σημαντικές θετικές συνέπειες, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους τελικούς καταναλωτές.

Παρά το γεγονός ότι ένα σημαντικό μέρος των προηγούμενων μέτρων και προτάσεων, υιοθετήθηκαν μερικώς ή ολικώς, σταδιακά από την Πολιτεία, η Επιτροπή έκρινε αναγκαίο και σκόπιμο να επανεξετάσει τις συνθήκες λειτουργίας στον κλάδο των πετρελαιοειδών αφού η ύπαρξη ρυθμιστικών εμποδίων ανατροφοδοτεί την μη ομαλοποίηση των συνθηκών λειτουργίας στον νευραλγικό αυτό κλάδο της οικονομίας. Η κατάσταση αυτή περιορίζει υπέρμετρα, όπως είναι επόμενο, την οικονομική και επιχειρηματική ελευθερία και εισάγουν εμπόδια στη λειτουργία του ανταγωνισμού (ιδίως αναφορικά με την είσοδο νέων επιχειρήσεων ή/και την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην αγορά), χωρίς να προκύπτει ή να υφίσταται πλέον επιτακτικός λόγος δημοσίου συμφέροντος για τη διατήρησή τους. Τις διαπιστώσεις της αυτές, η Επιτροπή περιέλαβε σε προτάσεις, αναλυτικά, για τα επιμέρους στάδια και ευελπιστεί ότι η Πολιτεία θα στέρξει να τις υλοποιήσει στην προσπάθειά της να περιοριστεί το όλο πρόβλημα.

Ειδικότερα η Επιτροπή προτείνει:

I. Στάδιο διύλισης

1. Να υποχρεωθούν οι εταιρίες διύλισης να γνωστοποιούν στη Ρυθμιστική Αρχή

Ενέργειας (ΡΑΕ) και το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) το κόστος τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας που χρεώνουν τις εταιρίες εμπορίας και τους μεγάλους τελικούς καταναλωτές, τόσο στην εγχώρια αγορά (βενζίνες, πετρέλαιο κίνησης, θέρμανσης) όσο και στη διεθνή αγορά (αεροπορικά, ναυτιλιακά καύσιμα).

2. Να υποχρεωθούν οι εταιρίες διύλισης να προβαίνουν σε αναλυτικό επιμερισμό των στοιχείων κόστους που περιλαμβάνονται στην προσαύξηση (premium) που χρεώνουν τις εταιρίες εμπορίας και τους μεγάλους τελικούς καταναλωτές, τόσο στην εγχώρια αγορά (βενζίνες, πετρέλαιο κίνησης, θέρμανσης) όσο και στη διεθνή αγορά (αεροπορικά, ναυτιλιακά καύσιμα), και να γνωστοποιούν τα στοιχεία αυτά στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

3. Να συσταθεί Ανεξάρτητος Οργανισμός Τήρησης Αποθεμάτων Ασφαλείας (ειδικός φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υπό την εποπτεία της αρμόδιας αρχής), κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ο οποίος θα τηρεί τα αποθέματα ασφαλείας για λογαριασμό των υπόχρεων, έναντι καθορισμένου τιμήματος που θα καταβάλλεται από όλους τους υπόχρεους αναλογικά με τις καταναλώσεις τους κατά το προηγούμενο έτος (και όχι αναλογικά με τις εισαγωγές που πραγματοποιήσαν). Σε διαφορετική περίπτωση, να προκριθεί η καθιέρωση ενός συστήματος ρυθμιζόμενης πρόσβασης τρίτων (regulated third-party access) στους αποθηκευτικούς χώρους των εταιριών διύλισης ή εμπορίας ή και τρίτων, για την τήρηση των αποθεμάτων ασφαλείας, με την εκ των προτέρων διοικητική ρύθμιση των όρων, κανόνων τιμολόγησης ή / και τιμών για τη χρήση της αναγκαίας υποδομής (αποθήκες τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας) που θα προσδιορίζει και θα εγκρίνει ανεξάρτητος ρυθμιστής (ΡΑΕ).

4. Να καταργηθεί η νομοθετική πρόβλεψη για ελάχιστη χρονική διάρκεια ενός (1) έτους για την τήρηση αποθεμάτων ασφαλείας στη σύμβαση μεταξύ των υπόχρεων και τρίτων που διαθέτουν πιστοποιημένες αποθήκες τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας (άρθρο 12 παρ. 8 ν. 3054/2002).

5. Να δοθεί άμεσα, στο πλαίσιο και της επικείμενης ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2009/119/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο, η δυνατότητα τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ποσοστό μέχρι και 30%, ανεξάρτητα από τη σύσταση Οργανισμού Τήρησης Αποθεμάτων Ασφαλείας. Να προβλεφθούν παράλληλα, προς το σκοπό αυτό, ευέλικτοι μηχανισμοί για την ενθάρρυνση και διευκόλυνση αξιοποίησης της εν λόγω δυνατότητας, μέσω της αναγνώρισης συστήματος τιτλοποίησης (ticketing) του δικαιώματος στα αποθέματα ή αντίστοιχων πρακτικών που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη της Ε.Ε, πέραν των τυχόν διμερών διακρατικών συμφωνιών που μπορεί να συνάψει η Ελλάδα με άλλες χώρες για την τήρηση των εν λόγω αποθεμάτων ασφαλείας.

6. Να αξιοποιηθεί η δυνατότητα χρήσης αποθηκευτικών χώρων: α) σε παροπλισμένα στρατόπεδα των Ενόπλων Δυνάμεων και β) σε χώρους μεγάλων τελικών καταναλωτών (ΔΕΗ κ.λπ.), για την τήρηση αποθεμάτων ασφαλείας.

II. Στάδιο χονδρικής εμπορίας

7. Να καταργηθεί η απαίτηση ελάχιστου κεφαλαίου για τη χορήγηση αδειών εμπορίας καυσίμων (άρθρο 6 παρ. 5 περ. β' ν. 3054/2002), δεδομένου ότι η εν λόγω απαίτηση δεν

είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι τελεί σε εύλογη αναλογία με τυχόν επιδιωκόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος (λαμβάνομένου ιδίως υπόψη ότι αντίστοιχος περιορισμός δεν κρίθηκε πρόσφορος και αναγκαίος για άλλο στάδιο της παραγωγικής και εφοδιαστικής αλυσίδας).

8. Να επιτραπεί η λειτουργία αποθηκευτικών χώρων υγρών καυσίμων που συνδέονται αποκλειστικά με βυτιοφόρα οχήματα (άρθρο 6 παρ. 5 περ. β' ν. 3054/2002), υπό την προϋπόθεση ότι για τα διακινούμενα καύσιμα έχουν καταβληθεί οι προβλεπόμενοι δασμοί και φόροι, και τούτο για την αποφυγή ενδεχόμενης λαθρεμπορίας.

9. Να καταργηθεί η απαίτηση ελάχιστου αριθμού επαναπληρούμενων φιαλών υγραερίου για τη χορήγηση άδειας εμπορίας υγραερίου (άρθρο 6 παρ. 5 περ. δ' ν. 3054/2002), με διατήρηση, ωστόσο, της υποχρέωσης οι διατιθέμενες φιάλες να φέρουν, αποτυπωμένο με ανεξίτηλο τρόπο επί του σώματός τους, την επωνυμία και τα σήματα του κατόχου της άδειας εμπορίας υγραερίων.

10. Να θεσπιστεί η υποχρεωτική σύναψη γραπτών συμβάσεων μεταξύ εταιριών χονδρικής και λιανικής εμπορίας υγρών καυσίμων (με βάση σχετική σύμβαση), στις οποίες θα αποτυπώνεται εκ των προτέρων, η πιστωτική πολιτική και η πολιτική παροχών και εκπτώσεων. Θα περιλαμβάνονται, επίσης, ρήτρες αναφορικά με τον τρόπο και το χρόνο απόσβεσης τυχόν επενδύσεων που πραγματοποιούνται από τις εταιρίες εμπορίας προς τις επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας, και θα προσδιορίζονται κατά τρόπο διαφανή τυχόν επιπτώσεις της απόσβεσης του κόστους επενδύσεων στις πολιτικές παροχών και εκπτώσεων των εταιριών εμπορίας προς τις επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας.

11. Να υποχρεωθούν οι εταιρίες εμπορίας υγρών καυσίμων να αναγράφουν τη χρονική διάρκεια για την οποία θα δίνονται οι εκπτώσεις στα εκδιδόμενα από αυτές παραστατικά έγγραφα.

12. Να καταργηθεί η υποχρέωση αποθήκευσης προϊόντων δύο τουλάχιστον κατηγοριών από τα Ελαφρά, Μεσαία και Βαρέα κλάσματα πετρελαίου προκειμένου να χορηγηθεί άδεια χονδρικής εμπορίας (άρθρο 6 παρ. 6 ν. 3054/2002).

Προτείνεται, ωσαύτως, κατά πλειοψηφία:

13. Να προσδιορισθεί σε κατ' ανώτατο όριο 7000 κυβικά μέτρα ο απαιτούμενος ελάχιστος όγκος αποθηκευτικών χώρων για τη χορήγηση αδειών εμπορίας καυσίμων κατηγορίας Α' (άρθρο 6 παρ. 5 περ. β' ν. 3054/2002). Για τις μικρές νησιωτικές ή/και τις απομακρυσμένες περιοχές της ηπειρωτικής χώρας θα μπορούν να χορηγούνται σχετικές τοπικές άδειες, χωρίς απαίτηση ύπαρξης ελάχιστου αποθηκευτικού όγκου.

14. Να προσδιορισθεί σε κατ' ανώτατο όριο μία πενταετία, η απαιτούμενη ελάχιστη διάρκεια της μίσθωσης ή παραχώρησης χρήσης αποθηκευτικών χώρων για την απόκτηση ισόχρονης άδειας χονδρικής εμπορίας υγρών καυσίμων (άρθρο 6 παρ. 5 ν. 3054/2002).

III. Στάδιο λιανικής εμπορίας

15. Να καταργηθεί ο περιορισμός ότι οι Προμηθευτικοί Συνεταιρισμοί και οι Κοινοπραξίες δεν επιτρέπεται να διαθέτουν ή να χρησιμοποιούν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους πέραν αυτών που προβλέπονται από τις άδειες λειτουργίας των πρατηρίων που είναι μέλη του Συνεταιρισμού ή της Κοινοπραξίας (άρθρο 7 παρ. 10 ν. 3054/2002).

16. Να καταργηθεί ο περιορισμός ότι οι Προμηθευτικοί Συνεταιρισμοί και οι Κοινοπραξίες δεν επιτρέπεται να διαθέτουν ή να χρησιμοποιούν βυτιοφόρα οχήματα πέραν αυτών που προβλέπονται από τις άδειες λειτουργίας των πρατηρίων που είναι μέλη του Συνεταιρισμού ή της Κοινοπραξίας (άρθρο 7 παρ. 10 ν. 3054/2002).
17. Να καταργηθεί ο περιορισμός μέγιστου αριθμού αδειών κυκλοφορίας των βυτιοφόρων οχημάτων ΙΧ που επιτρέπεται να χορηγηθούν σε πρατηριούχους υγρών καυσίμων (άρθρο 2 Υπουργικής Απόφασης Α8/36824/3042/2008).
18. Να καταργηθεί ο περιορισμός ελάχιστου και μέγιστου μεικτού βάρους των βυτιοφόρων οχημάτων ΙΧ των οποίων η άδεια κυκλοφορίας επιτρέπεται να χορηγηθεί σε πρατηριούχους υγρών καυσίμων (άρθρο 2 Υπουργικής Απόφασης Α8/36824/3042/2008).
19. Να επιτραπεί η διακίνηση πετρελαιοειδών προϊόντων με βυτιοφόρο (Φ.Ι.Χ. ή Φ.Δ.Χ.), σε κάτοχο άδειας λιανικής εμπορίας (Ανεξάρτητο Πρατηριούχο ή Κοινοπραξία) που δεν διαθέτει σήμα (άρθρο 15 παρ. 8α ν. 3054/2002), υπό την προϋπόθεση ότι το εν λόγω βυτιοφόρο θα φέρει εμφανώς αναγεγραμμένη επί της δεξαμενής την επωνυμία του κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας (ΑΠ ή Κοινοπραξίας).
20. Να καταστεί αποκλειστική η ευθύνη των κατόχων Άδειας Λιανικής Εμπορίας «Ανεξάρτητου Πρατηρίου» για την ποιότητα και ποσότητα των πετρελαιοειδών προϊόντων που διακινούν, από την παραλαβή του καυσίμου μέχρι την τελική διάθεση στον καταναλωτή (άρθρο 6 παρ. 7 ν. 3054/2002).
21. Να καταργηθεί ο περιορισμός μέγιστου αριθμού αδειών κυκλοφορίας των βυτιοφόρων οχημάτων ΙΧ που επιτρέπεται να χορηγηθούν σε πωλητές πετρελαίου θέρμανσης (άρθρο 2 Υπουργικής Απόφασης Α8/οικ3895/276).
22. Να καταργηθεί ο περιορισμός ελάχιστου και μέγιστου μεικτού βάρους των βυτιοφόρων οχημάτων ΙΧ των οποίων η άδεια κυκλοφορίας επιτρέπεται να χορηγηθεί σε πωλητές πετρελαίου θέρμανσης (άρθρο 2 Υπουργικής Απόφασης Α8/οικ3895/276).
23. Να ισχύσει ενιαία ρύθμιση ως προς το ανώτατο ηλικιακό όριο βυτιοφόρων οχημάτων για όλες τις περιπτώσεις χρήσης τους (άρθρο 21 παρ. 1 γ' Κανονισμού Αδειών).
24. Να τοποθετηθούν ειδικοί ηλεκτρονικοί πίνακες κατά μήκος των εθνικών αυτοκινητοδρόμων προς ενημέρωση των διερχομένων οδηγών για τη λιανική τιμή πώλησης των υγρών καυσίμων (απλή αμόλυβδη και πετρέλαιο κίνησης) στα επόμενα τρία (3) πρατήρια (από το σημείο τοποθέτησης του ειδικού ηλεκτρονικού πίνακα), καθώς και για τη χιλιομετρική απόσταση από αυτά.
25. Να διερευνηθεί η δυνατότητα αναθεώρησης των συμβάσεων των Σ.Ε.Α με τους διαχειριστές των εθνικών αυτοκινητοδρόμων, με σκοπό την άρση τυχόν περιοριστικών όρων του ανταγωνισμού (υπολογισμός μισθώματος/οικονομικού ανταλλάγματος επί του συνολικού τζίρου του ΣΕΑ).
26. Να τροποποιηθεί το άρθρο 7 παρ. 6 του ν. 3054/2002, κατά τρόπο ώστε να αποσαφηνιστεί ότι οι πωλητές πετρελαίου θέρμανσης που δεν διαθέτουν αποθηκευτικές εγκαταστάσεις δύνανται να προμηθεύονται τα προϊόντα αυτά, τόσο από άλλους πωλητές πετρελαίου θέρμανσης με εγκαταστάσεις όσο και από οποιαδήποτε άλλη εταιρία πετρελαιοειδών (διύλισης και εμπορίας) με εγκαταστάσεις.

27. Να καταστεί υποχρεωτική η αναγραφή της τιμής και της ποσότητας των υγρών καυσίμων στις ταμειακές αποδείξεις που εκδίδονται από όλα τα πρατήρια πώλησης υγρών καυσίμων.

28. Να εγκατασταθούν συστήματα εισροών-εκροών σε όλα τα στάδια διακίνησης πετρελαιοειδών (διύλιση, χονδρική εμπορία και πάσης φύσεως λιανική διάθεση).

29. Να καταργηθεί η δυνατότητα επιβολής κατώτατης τιμής πώλησης στους καταναλωτές (άρθρο 20 παρ. 5 ν. 3054/2002).

30. Να καταργηθεί η απαγόρευση διάθεσης πετρελαίου θέρμανσης από τα πρατήρια υγρών καυσίμων που είναι εγκατεστημένα κατά μήκος των εθνικών αυτοκινητοδρόμων (άρθρο 7 παρ. 9 ν. 3054/2002).

31. Να καταργηθεί η υποχρέωση του κατόχου άδειας πρατηρίου υγρών καυσίμων να ασκεί τη δραστηριότητα του πωλητή πετρελαίου θέρμανσης εκτός του χώρου των δεξαμενών του πρατηρίου και κατά τρόπο ώστε να μην έχει καμία σχέση με τη λειτουργία του πρατηρίου (άρθρο 21 παρ. 2 Κανονισμού Αδειών).

Με την ευκαιρία, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, δεν παραλείπει να επισημάνει και τη σημασία άλλων παραμέτρων, οι οποίες αν και εκφεύγουν των δικών της αρμοδιοτήτων, επηρεάζουν εμμέσως το επίπεδο του ανταγωνισμού. (Ενδεικτικά, λαθρεμπόριο και η νοθεία των καυσίμων). Τις επισημάνσεις αυτές θα της διατυπώσει στο σκεπτικό της απόφασης που θα προωθήσει αρμοδίως, προκειμένου να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την πάταξη τους, ξεκινώντας από την επίσπευση έκδοσης των ΚΥΑ που προβλέπονται στο άρθρο 320 του ν. 4072/2012, με σκοπό την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.

Η σήμανση (fuel tagging) των μεταφορικών μέσων και η τοποθέτηση GPS, η ιχνηθέτηση των υγρών καυσίμων με ραδιοϊσότοπα ή μοριακής τεχνολογίας ιχνηθέτες, η εγκατάσταση συστημάτων ελέγχου εισροών-εκροών σε φορολογικές αποθήκες και πλωτά μέσα μεταφοράς πετρελαιοειδών, είναι ορισμένα από τα μέτρα πρόληψης

Η αυστηροποίηση των ποινών αλλά και ο συνεχής έλεγχος των αρμόδιων ελεγκτικών μηχανισμών στους χώρους διακίνησης των καυσίμων θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά. Η επικύρωση ειδικού σήματος ελέγχου ποιότητας καυσίμου με διαφορετικό χρωματισμό ανάλογα με τη διαπίστωση ή μη νοθείας εφόσον αυτή αποδεδειγμένα οφείλεται στον πρατηριούχο, θα μπορούσε επίσης να λειτουργεί αποτρεπτικά. Το αυτό και η διακοπή της λειτουργίας του πρατηρίου υγρών καυσίμων για ικανό χρονικό διάστημα στις περιπτώσεις υποτροπής των παραβατών. Οι εικονικές εξαγωγές καυσίμων, τα οποία δεν προορίζονται προς εξαγωγή σε άλλες χώρες (αφορολόγητα), αλλά διακινούνται παράνομα εντός της ελληνικής επικράτειας χωρίς να έχουν καταβληθεί οι νόμιμες επιβαρύνσεις (φόροι και δασμοί), θα πρέπει να είναι συνεχώς στο μικροσκόπιο.

Σημειώνεται ότι το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης θα δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.